

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelseförvaltningen

Kod: 1.1.6.7

Jan Casserstedt

Dnr: KS/2023:00813

Svar på remiss - Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner kommunstyrelseförvaltningens yttrande som kommunens svar på Naturvårdsverkets remiss - Minska risken att systemet med anmälningssplikten utnyttjas för avfallsbrottslighet.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Naturvårdsverket har remitterat utredningen *Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet (NV-08932-22)* till Botkyrka kommun.

Förvaltningen anser att Naturvårdsverkets förslag sannolikt inte har särskilt stor effekt och att det krävs mer samlade resoluta åtgärder för att komma till bukt med avfallsbrottsligheten. Den stora mängden samtidiga utredningar inom avfallsområdet som nu pågår gör det svårt att överblicka konsekvenserna av förslagen.

Ärendet

Naturvårdsverkets har remitterat utredningen *Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet (NV-08932-22)* till Botkyrka kommun. Utredningen redovisar Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om behov av ytterligare reglering för att minska möjligheterna för kriminella och oseriösa aktörer att utnyttja systemet med anmälningsspliktiga verksamheter. I utredningen presenteras tre förslag som enligt Naturvårdsverket syftar till att minska dessa möjligheter och således stävja avfallsbrottsligheten i stort.

Naturvårdsverket föreslår i utredningen tre lagändringar:

- Inom ramen för anmälningsplikt bör som mest totalt 500 ton blandat bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och stoft (s.k. fluff) få lagras vid något tillfälle inför eller efter sortering, mekanisk bearbetning eller som del av att samla in avfall.
- Mer detaljerade krav bör införas på vad en anmälan ska innehålla avseende en verksamhet som lagrar icke-farligt eller farligt avfall som en del av att samla in det. Mer detaljerade krav bör även införas även för vad ett föreläggande om försiktighetsmått relaterat till verksamheten ska innehålla.
- Ett förtydligande bör göras av bestämmelsen om utsortering av bygg- och rivningsavfall i avfallsförordningen genom att det bör anges att sortering ska ske ”på den plats där avfallet uppkom”.

Naturvårdsverket anger att konsekvenserna av förslagen i vissa delar är svåra att bedöma då det ”saknas samlad aktuell information om antalet anmälningspliktiga avfallsverksamheter som berörs av förslagen. Det saknas också ett statistiskt underlag kopplat till hur utbrett utnyttjandet av anmälningsplikten av oseriösa och kriminella aktörer är. Det finns även osäkerheter kring hur förslagen inverkar på de oseriösa och kriminella aktörernas beteenden” (s. 5).

Parallellt med denna utredning pågår andra utredningar för att stävja avfallsbrottslighet och annan oseriös hantering av avfall. Dessa är:

- Naturvårdsverket ska förtydliga vad som utgör yrkesmässig avfallstransport, vilka transportörer som ska omfattas av krav på tillstånd respektive anmälan, samt analysera huruvida tillståndsansökan kan inkludera en lämplighetsprövning.
- Naturvårdsverket ska tillsammans med nio andra myndigheter utveckla den myndighetsgemensamma samverkan kring avfallsbrott.
- Naturvårdsverket ska sammanställa tillsynsmyndigheternas behov av resurser och förstärkningar som krävs för att förebygga, upptäcka och driva ärenden som rör avfallsbrottslighet.

De samlade statliga åtgärderna för att komma till rätta med problemen inom detta område är alltså i nuläget under framtagande och den utredning som här kommenteras är bara en mindre del av hela det kommande lagstiftningspaketet inom området.

Botkyrka kommuns synpunkter

Botkyrka kommun anser att förslagen i Naturvårdsverkets utredning i huvudsak är välavvägda, men saknar tillräcklig skärpa för att få effekt i praktiken. Kommunen efterlyser förslag som begränsar möjligheten att osorterat bygg- och rivningsavfall ens uppkommer samt önskar att en bestämmelse om att handläggningstiden ska beräknas från tidpunkten när

anmälan har blivit komplett med det föreskrivna innehållet. Slutligen bör det övervägas att införa volymmått i stället för viktmått vad gäller avfall.

Botkyrka kommun har också synpunkter på utredningsprocessen som med ett stort antal samtida utredningar gör det svårt att överblicka vilket förslag som hanteras i vilken utredning. Inte minst vad gäller föreliggande utredning om anmälningsplikten inom avfallsområdet är det tydligt att utredningarna är spridda då hantering av massor inte ingår i denna utredning.

Slutligen lämnar kommunen mer detaljerade synpunkter på de olika föreslagna lagändringarna.

Bestämmelser som saknas i utredningen

Hantering av osorterat bygg- och rivningsavfall bör inte tillåtas

Kommunen välkomnar att det förtydligas i avfallsförordningen att byggavfall ska sorteras på den plats det uppstår. Detta innebär att osorterat byggavfall inte längre lagligen kan uppkomma (i det fall dispens från kravet inte meddelats). Det framstår dock som oerhört märkligt att en hantering av avfallsfraktion som alltså inte längre ska kunna uppkomma ska kunna beviljas tillstånd eller kunna bedrivas i mindre skala efter anmälan genom den föreslagna lagändringen.

Botkyrka har fått in en enda dispensansökan vad gäller undantag från kravet på att bygg- och rivningsavfall inte ska sorteras på platsen det uppkommer, vilket bör innebära att den redan gällande bestämmelsen inte efterlevs. Med tanke på den korta tid ett rivningsprojekt tar är det också svårt att hinna med tillsyn över avfallshanteringen. Att begränsa möjligheten för andra avfallshanterare att ens ta emot en osorterad fraktion bedöms av detta skäl mycket effektivt och något som mer eller mindre skulle tvinga branschen att ändra etablerade arbetssätt med containrar och byggsäckar för osorterat bygg- och rivningsavfall.

Kommunen anser att det saknas förslag på hur en sådan lösning kunde se ut. För att skapa en riktig cirkulär ekonomi där material återanvänds eller till och med i bästa fall inte ens uppkommer är en lösning på detta problem mycket central.

Sex veckor bör räknas från komplett ärende

Botkyrka kommun välkomnar att det förtydligas vilka uppgifter som ska medfölja en anmälan. En ökad tydlighet vad en anmälan ska innehålla medför konkreta nyttor både för verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten då det tydligt framgår vilka uppgifter som ska tas fram och prövas.

Vidare anser kommunen att det är ett stort hinder för effektiv prövning och tillsyn att tidpunkten beräknas från tidpunkten då anmälan lämnas in, och inte vid den tidpunkt då den bedöms uppfylla de föreslagna innehållskraven eller i övrigt innehåller de uppgifter som krävs för att pröva anmälan. Kommunen anser att en mycket enkel och effektiv lagändring skulle vara att införa en sådan bestämmelse. Inom t.ex. bygglov och tobaksområdena finns motsvarande bestämmelser om hur handläggningstiden ska beräknas. Att denna bestämmelse skulle ändras är en mycket effektiv åtgärd.

Att föreskriva att tidpunkten ska beräknas från då anmälan är komplett medför att kopplingen till miljöbalkens kunskapskrav förstärks. I kunskapskravet ingår att bedöma kommande åtgärders miljö- och hälsopåverkan. Att förtydliga att tidpunkten ska räknas från det att ärendet är komplett drabbar inte seriösa verksamheter som har skaffat sig den kunskap som behövs för sin anmälan, utan endast oseriösa aktörer som använder sig av anmälningsförfarandet för att snabbt starta sina verksamheter. Botkyrka kommun anser att en ändring i linje med det ovan föreslagna kan ha mycket stor praktisk effekt och är något som definitivt bör övervägas i det kommande lagstiftningsarbetet.

Volymmått i stället för viktmått

Botkyrka kommun anser att avfallsmängder bör definieras som volymmått i stället för viktmått av skäl som har med effektivitet i tillsynen att göra. Idag används flera olika komplicerade omvandlingsfaktorer beroende på avfallsfraktion. I den praktiska tillsynen är det mycket svårt att uppskatta avfallets massa och densitet, däremot är det betydligt mycket enklare att fastställa avfallets volym då detta enkelt kan mätas upp på plats med till exempel drönare eller genom att ett visst antal containrar summeras.

Kommunen föreslår att relevanta förordningar inom avfallsområdet revideras i enlighet med detta.

Utredningsförfarandet

Att begränsa anmälningsplikten i ett mycket avgränsat avseende medför enligt kommunens mening att lagstiftningen inom avfallsområdet blir än mer fragmentiserad och det är vidare märkligt att just anmälningsplikten ses som något som bör begränsas för att lösa problematiken. Tillståndsprocessens långa handläggningstider och mer komplicerade utredningsförfarande lyfts fram som lösningen på problemet med att oseriösa aktörer bedriver miljöfarlig verksamhet. Kommunen anser att tydligare handläggningsregler för kommunerna kunde bidra med att komma till rätta med problematiken. Om problemet är att oseriösa aktörer utnyttjar systemet med anmälningsplikt bör grundorsaken till detta åtgärdas, till exempel genom att ge kommunerna bättre verktyg för prövningen såsom föreslogs ovan. Förutom dessa förslag är en s.k. vandelsprövning något som har efterfrågats av kommunsektorn under lång tid. Detta hanteras dock i

miljöstraffutredningen och behandlas inte upp här, vilket exemplifierar svårigheten att skapa sig en överblick över den stora mängden utredningar inom avfallsområdet.

Kommunens mening är att ett stort problem inom oseriös avfallshantering är hanteringen av massor. Denna fraktion behandlas inte i utredningen, utan det hänvisas till förslag som har lämnats i en annan utredning (se s. 35). Förvaltningen vill peka på att detta är symptomatiskt i hur problematiken inom miljöområdet har hanterats. Det finns ett stort antal pågående utredningar och det är därför svårt att bilda sig en fullständig bild av vilka konsekvenser de föreslagna lagändringarna har sammantaget och enskilt. Kommunen anser att detta är djupt problematiskt. Avfallslagstiftningen är redan idag svår att överblicka och att yttra sig över avgränsade lagförslag ett i taget medför stora problem som också kan medföra att lagstiftningen skjuter bredvid målet.

Övriga synpunkter

Om begrepp som *inert* ska användas (jfr s. 35 om förslag i på ny bestämmelse i 29 kap. 48 § miljöprövningsförordningen)¹ är det av mycket stor vikt att det exakt definieras vilka egenskaper ett sådant material har. Botkyrkas erfarenhet är att begrepp som ”rena och inerta massor” är mycket svåra att hantera i tillsynen eftersom tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövaren har mycket olika bilder av vad begreppet innebär. Om det ska användas i lagtext behöver det definieras tydligt, med en tabell eller liknande, där det tydligt framgår vilka föroreningshalter som är otillåtna. Detsamma gäller terminologin kring avfall som ska användas som byggnads- och anläggningsändamål. Kommunen anser att det är av mycket stor vikt att det förtydligas i en legaldefinition hur lång tid ett sådant material kan lagras.

Det är viktigt att kommunerna få tillräckligt lång tid att genomföra ändringar i taxa och delegationsordning innan lagändringarna träder i kraft. Normalt tar taxeändringar 4–6 månader med tanke på att taxan behöver beslutas i fullmäktige. I det fall bestämmelserna ska införas redan 1 januari 2025 behöver alltså bestämmelserna meddelas i god tid före detta datum.

Om Länsstyrelsen vill lämna över tillsynsansvaret till kommunerna för de nya tillståndspliktiga verksamheterna är det en mycket tidskrävande process som åtminstone tar ett år. Det är viktigt att Länsstyrelsen tilldelas de resurser som behövs och även hinner förstärka sin tillsynsorganisation när

¹ Förslaget kommer från Naturvårdsverkets skrivelse Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål, 2022, (RU massor) men kommenteras här då det tas upp i det remitterade förslaget.

tillsynsansvaret flyttas från kommunerna. För övrigt är detta en konsekvens som inte alls behandlas, vilket måste anses vara en brist.

Kommentarer till enskilda författningsförslag

Kommentarer till föreslagna ändringar av 29 kap. 48, 49, 56 a och 56 b § miljöprövningsförordningen

Kommunen anser att det behöver förtydligas hur fluff ska hanteras som är uppblandat med annat avfall? Är det tillräckligt att endast en liten mängd fluff ingår i avfallsmassan för att gränsen på 500 ton ska aktualiseras?

Det behöver förtydligas vilken tillsynsmyndighet som ska besluta att verksamheten får fortsätta bedrivas under tiden en ansökan prövas (övergångsbestämmelse 2). Är det kommunen som har tillsynen över anmälningsskyldiga verksamheten (som tidigare bedrevs) eller länsstyrelsen som har tillsyn över den ”nya” tillståndsskyldiga verksamheten?

Kommentarer till föreslagen 25 x i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Hur förhåller sig den föreslagna bestämmelsen till 25 d § FMH? Är det inte bättre att samla dessa bestämmelser i en och samma paragraf än att sprida ut dem i flera olika?

Kommentarer till föreslagen 27 x i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Hur förhåller sig den föreslagna bestämmelsen till 27 a § FMH? Är det inte bättre att samla dessa bestämmelser i en och samma paragraf än att sprida ut dem i flera olika?

Anteckningsskyldighet

Botkyrka kommun tillstyrker förslaget att inte införa någon anteckningsskyldighet.

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna lagändringarna har inga ekonomiska konsekvenser för kommunen under förutsättning att taxan hinner ändras innan lagen träder i kraft.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2024-01-09 – Remiss - Minska risken att systemet med anmälningsskyldighet utnyttjas för avfallsbrottslighet

- Rapport 2023-09-23 – *Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet (NV-08932-22)*

I handläggningen har deltagit Jan Casserstedt, Lisa Gustavsson, Olivia Nensén Åsbrink, Therese Nordin och Jimmy Sandberg.

Fastställd av

Tf kommundirektör Chris Österlund

Säkerhets- och trygghetsdirektör Pernilla Vera JR

Skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet

§ 59

Svar på remiss av Naturvårdsverkets skrivelse Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet (diarienummer KN2023/04348) KS/2023:00813

Beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner kommunstyrelseförvaltningens yttrande som kommunens svar på Naturvårdsverkets remiss - Minska risken att systemet med anmälningssplikten utnyttjas för avfallsbrottslighet.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Naturvårdsverket har remitterat utredningen *Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet (NV-08932-22)* till Botkyrka kommun.

Förvaltningen anser att Naturvårdsverkets förslag sannolikt inte har särskilt stor effekt och att det krävs mer samlade resoluta åtgärder för att komma till bukt med avfallsbrottsligheten. Den stora mängden samtidiga utredningar inom avfallsområdet som nu pågår gör det svårt att överblicka konsekvenserna av förslagen.

Yrkande

Max Möllerström (SD), yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse 2024-01-09 – Svar på remiss – Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet
- Rapport 2023-09-23 – Minska risken att systemet med anmälningssplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

Skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet
Gabiella Demirci, kommunstyrelseförvaltningen